

Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten

1. SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har granskat Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, religiös övertygelse och hälsa i gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar som rör utsatta områden. Granskningen har omfattat ett urval av personuppgiftsregistreringar och varit begränsad till frågan om det är absolut nödvändigt att behandla de känsliga personuppgifterna.

Nämnden konstaterar att Polismyndigheten i två fall har behandlat känsliga personuppgifter avseende etnicitet och hälsa utan att det har varit absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Behandlingen av de känsliga personuppgifterna har därmed varit i strid med brottsdatalagen. Eftersom den felaktiga behandlingen rör känsliga personuppgifter och har pågått en längre tid bedömer nämnden felet som allvarliga. Nämnden noterar att Polismyndigheten har upphört med behandlingen av uppgifterna.

Nämnden konstaterar vidare att Polismyndigheten i ett annat fall vid en förnyad bedömning, efter det att nämnden ställt frågor om behandlingen, funnit att det inte längre finns behov av att behandla de känsliga personuppgifterna om hälsa. Polismyndigheten har därför upphört med behandlingen av uppgifterna.

Resultatet av granskningen föranleder nämnden att på nytt erinra Polismyndigheten om vikten av att vara restriktiv med behandlingen av känsliga personuppgifter och om skyldigheten att i varje enskilt fall noga pröva om en känslig personuppgift är absolut nödvändig för ändamålet med behandlingen. Känsliga personuppgifter som inte längre bedöms som nödvändiga att behandla bör tas bort så snart som möjligt.

2. BAKGRUND

2.1. Inledning

Den 11 februari 2021 beslutade nämnden att granska Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten. Granskningen har avsett känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, religiös övertygelse och hälsa i gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar i it-systemet Surfa 2. Uppgiftssamlingarna, som rör utsatta områden, används i Polismyndighetens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet (underrättelseverksamhet).

Granskningen har varit begränsad till frågan om behandlingen av de känsliga personuppgifterna är absolut nödvändig för ändamålet med behandlingen.

2.2. Rättsliga utgångspunkter

Personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning (känsliga personuppgifter) får som huvudregel inte behandlas (2 kap. 11 § första stycket brottsdatalagen [2018:1177]). Om uppgifter om en person behandlas får de dock kompletteras med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen (2 kap. 11 § andra stycket brottsdatalagen). Med hänsyn till den restriktivitet som ligger i uttrycket absolut nödvändigt måste behovet av att göra sådana kompletteringar prövas noga i det enskilda fallet.¹

3. UTREDNINGEN

3.1. Genomförande

Den 3 juni 2021 genomfördes en inspektion vid Polismyndigheten. Sökningar gjordes i de aktuella uppgiftssamlingarna på sökbegrepp i form av ord som kan avslöja känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, religiös övertygelse och hälsa. Av de dokument som sökbegreppen genererade träffar i behandlades känsliga personuppgifter i tio dokument. Dessa tio dokument har granskats närmare.

Efter inspektionen har Polismyndigheten på nämndens begäran besvarat frågor rörande registreringar av känsliga personuppgifter i åtta av dokumenten. En sammanfattning av vissa av Polismyndighetens svar återges i avsnitt 3.3.

3.2. Nämndens iakttagelser

Vid granskningen noterades bland annat följande exempel.

¹ Prop. 2017/18:232 s. 447.

Exempel 1 avser ett dokument rörande omhändertagande av en person där uppgifter om bland annat personens psykiska mående framgår.

Exempel 2 avser ett underrättelseuppdrag i vilket det anges att en person är syrian.

Exempel 3 avser ett underrättelseuppdrag i vilket det anges att en person har varit sjukskriven för cancer.

Exempel 4 avser ett underrättelseuppdrag i vilket det anges att en person som köper narkotika missbrukar cannabis.

3.3. Polismyndighetens svar

Polismyndigheten har anfört bland annat följande avseende ovanstående exempel.

Uppgifterna i det första exemplet avser en person med tidigare underrättelser om brottslighet, bland annat våld, vapeninnehav och skjutningar. Uppgifterna kan ha bedömts vara viktig information utifrån att personens psykiska tillstånd varit sådant att det kunnat utgöra en fara för andra, till exempel vid polisinsatser. Polismyndigheten anser dock att det, vid en förnyad bedömning, inte längre är absolut nödvändigt att behandla uppgifterna för ändamålet med behandlingen. Detta då det finns ytterligare underrättelser där uppgifter som är av vikt enligt ovan ger en tillräcklig kontext. Polismyndigheten har avslutat behandlingen av de känsliga personuppgifterna i april 2022.

Uppgiften i det andra exemplet är inte absolut nödvändig att behandla för ändamålet med behandlingen. Det som åsyftas är personens medborgarskap och inte etniska tillhörighet. Korrekt benämning ska vara syrisk medborgare. Polismyndigheten har i april 2022 tagit bort uppgiften och därmed avslutat behandlingen av den känsliga personuppgiften.

Uppgiften i det tredje exemplet är inte absolut nödvändig att behandla för ändamålet med behandlingen. Polismyndigheten har vid en förnyad bedömning i juni 2021 avslutat behandlingen av den känsliga personuppgiften.

Uppgiften i det fjärde exemplet är absolut nödvändig att behandla för ändamålet med behandlingen. Polismyndigheten behöver ha kännedom om varför en person köper narkotika, det vill säga om det är för eget bruk eller för överlåtelse. Det är även av vikt att Polismyndigheten har kännedom om en person misstänks ha problem med narkotikaklassade preparat då denna i påverkat tillstånd kan utgöra en fara för andra, till exempel vid polisinsatser.

4. NÄMNDENS BEDÖMNING

Behandlingen av de känsliga personuppgifterna i exempel 1, 2 och 3

Nämnden konstaterar att Polismyndigheten i två fall har behandlat känsliga personuppgifter om etnicitet (exempel 2) respektive om hälsa (exempel 3) utan att det har varit absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Behandlingen av de känsliga personuppgifterna har därmed varit i strid med brottsdatalagen. Med hänsyn till att den felaktiga behandlingen avser känsliga personuppgifter och har pågått en längre tid anser nämnden att felen är allvarliga. Nämnden noterar att Polismyndigheten har upphört med behandlingen av den känsliga personuppgiften i exempel 2 i april 2022 efter att nämnden ställt frågor om behandlingen och i exempel 3 i juni 2021 efter nämndens inspektion hos Polismyndigheten.

Nämnden konstaterar även att Polismyndigheten i exempel 1 vid en förnyad bedömning efter det att nämnden ställt frågor om behandlingen funnit att det inte längre finns behov av att behandla de känsliga personuppgifterna om hälsa. Polismyndigheten har därför upphört med behandlingen i april 2022.

Sammantaget föranleder resultatet av granskningen nämnden att på nytt erinra Polismyndigheten om vikten av att fortsatt vara restriktiv med behandlingen av känsliga personuppgifter och om skyldigheten att i varje enskilt fall noga pröva om en känslig personuppgift är absolut nödvändig för ändamålet med behandlingen. Känsliga personuppgifter som inte längre bedöms vara absolut nödvändiga att behandla bör tas bort så snart som möjligt.

Övriga granskade känsliga personuppgifter

Vad som i övrigt framkommit avseende de granskade känsliga personuppgifterna ger inte nämnden anledning att ifrågasätta Polismyndighetens bedömning att dessa är absolut nödvändiga för ändamålet med behandlingen.

Nämnden vill dock med anledning av exempel 4 peka på att den omständigheten att en person missbrukar narkotika enligt nämnden inte ensamt kan medföra bedömningen att personen kan utgöra en fara för andra och att det därför är absolut nödvändigt att behandla uppgiften. En sådan bedömning bör grundas även på andra omständigheter, som till exempel vad som tidigare är känt om personen.

5. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Elisabeth Falkhaven, Eva Flyborg, Christina Linderholm, Olle Sandahl och Björn von Sydow (enhälligt).

Föredragande: Philip Björkman

Expedition till:

Polismyndigheten, Rättsavdelningen, enheten för rättslig styrning och stöd (dnr A296.487/2021)

Kopia för kännedom till:

Integritetsskyddsmyndigheten